

De Arena Boulevard, een straboulein

De Arena Boulevard is de merkwaardigste straat van Nederland. De nieuwe boulevard in de schaduw van het nieuwe Ajax-stadion is een straat van nergens naar nergens. In de toekomst gaat dat door een nieuw trein- en metrostation en een doorgang onder het spoor veranderen. Maar onveranderd blijven de merkwaardige afmetingen van de Arena Boulevard, waardoor het begrip 'boulevard' eigenlijk net zo min op zijn plaats is als 'straat'.

BERNARD HULSMAN

Anders dan de Parijse boulevards is de Arena Boulevard geen plek om te flaneren. De Arena Boulevard is een vreemde, 'unheimliche' vlakte waar op een koude lenteochtend van het jaar 2001 nauwelijks mensen zijn te bekennen. De megawinkels in huishoudelijke apparaten en sportartikelen die zich aan de voet van het stadion hebben gevestigd trekken zo weinig klanten, dat je je afvraagt of ze wel rendabel zijn. Pas als de lunchtijd aanbreekt, wordt het iets drukker dankzij de klerken die even zijn ontsnapt uit de vele kantoorstorens in de omgeving van de Arena Boulevard. Maar zelfs dan is de drukte verre van indrukwekkend en heeft de boulevard nog steeds iets van een megalomaan plein dat een of andere impopulaire dictator ter nagedachtenis aan zichzelf heeft laten aanleggen.

De nieuwe stedeling

De Arena Boulevard is geen straat, geen boulevard en ook geen plein. Wat is het dan wel? Een nieuwe stedelijke ruimte, een 'straboulein' zou een antwoord kunnen zijn. Het is een ruimte voor de netwerkstedeling, de bewoner van de netwerkstad waarin een net van bestemmingen ter beschikking staat van de nieuwe stedeling. Anders dan de traditionele stedeling, voor wie het stadscentrum het hart van zijn omgeving is, beschouwt de netwerkstedeling het centrum niet als iets bijzonders maar als een van de vele mogelijke bestemmingen in een wijde omgeving. De netwerkstedeling woont bijvoorbeeld in een Vinex-wijk, werkt in een bedrijvenpark dertig kilometer verderop en gaat na zijn werk sporten in een sporthal in de periferie van een of andere stad. Zijn boodschappen doet hij in een winkelcentrum en uit gaat hij in megacomplexen langs de snelweg. In het weekeinde trekt hij er met de kinderen op uit, naar het strand, naar een pretpark of naar een bungalowpark. En ja, soms gaat hij shoppen in het centrum van een oude stad.

De netwerkstedeling bestaat echt. Zo trekt de Pathé-megabioscoop aan de Arena Boulevard veel bezoekers uit de buitenwijken van Amsterdam. Voor hen is deze bioscoop buitengewoon gemakkelijk bereikbaar: vanuit de buitenwijkwoning zijn ze met de auto snel op de Amsterdamse ringweg, vanwaar het niet ver is naar de Arena Boulevard. Bovendien is parkeren geen probleem in het onder de pluggen van het voetbalveld gelegen transferium of in de parkeergarage onder de bioscoop.

Straat? Boulevard? Plein?

(Bron: Jacco van Golde).

De Arena Boulevard heeft dan ook de vorm gekregen van een bestemming, meer niet. In de veronderstelling dat hier alleen mensen komen met een duidelijk doel (de Arena, de bioscoop, de popmuziekhal, de megawinkels) is er geen enkele moeite gedaan om hier traditionele stedelijkheid te bereiken. De woontoren, die nu in aanbouw is, zal daar niet veel aan veranderen. Want hoewel functiemenging een van de belangrijkste kenmerken is van traditionele stedelijkheid, wordt de woontoren bij de Arena Boulevard een bastion temidden van megawinkels en andere voorzieningen. Er zal geen sprake zijn van een synthese tussen de verschillende functies als gevolg van het feit dat de bestemmingen op de Arena Boulevard niet voorzien in de dagelijkse behoeften van de bewoners. De meeste bewoners zullen dan ook de parkeergarage onder de woontoren inrijden en vervolgens met de lift naar het appartement gaan, zonder zich met de omgeving te bemoeien.

Gebrek aan traditie

Toch komt de nieuwe stedelijke ruimte van de Arena Boulevard wel enigszins

bekend voor. De boulevard heeft een zelfde onbestemdheid als veel pleinen in de naoorlogse buitenwijken. Het lijkt alsof de architecten de kunst van het ontwerpen van pleinen hebben verlerd. Vermoedelijk weten ze allemaal wel dat de aantrekkelijkste pleinen uit de geschiedenis worden omringd door een gesloten bebouwing die hoog genoeg is om voor beslotenheid te zorgen, maar vinden ze dit niet meer passen in deze dynamische, moderne tijden van automobiliteit en computers. En dus hebben ze pleinen ontworpen als open vlaktes, omringd door losse blokken en geschikt voor druk autoverkeer.

Alhoewel de Arena Boulevard alleen toegankelijk is voor voetgangers, lijkt de ruimte op een naoorlogs buitenwijkplein. De omringende bebouwing is veel te laag om voor een zekere intimiteit te zorgen. Nog erger is dat de gevels van bioscoop, popmuziekhal en megawinkels lang en monotoon zijn. Op de begane grond rondom de Arena Boulevard is weinig te zien en dit nodigt niet uit tot een verblijf dat langduriger is dan strikt noodzakelijk voor het bezoeken van een van de bestemmingen.

De Arena Boulevard lijdt onder het misverstand dat de moderne netwerkstedeling niet langer behoefte zou hebben aan besloten, traditionele stedelijke ruimten. Men zou beter moeten weten. Los Angeles, de netwerk- en autostad bij uitstek, bewijst dat traditionele stedelijkheid ook door geboren netwerkstedelingen zeer wordt gewaardeerd. In Los Angeles zijn de populairste bestemmingen niet de rechttoe rechtaan shopping malls of andere typisch hedendaagse verschijnselen, maar juist de stadsdelen die veel weg hebben van traditionele stedelijkheid. Zoals het centrum van Pasadena met zijn winkeltjes, restaurants en cafés in voor Amerikaanse begrippen oude, kleinschalige gebouwen. Of zoals de derde en vierde straat in Santa Monica, een soortgelijke, bijzonder geliefde buurt als het centrum van Pasadena met relatief oude, gevarieerde bebouwing waarin winkels, horeca en bioscopen zijn ondergebracht. En als een buurt met gevarieerde, gesloten bebouwing voor het creëren van traditionele stedelijkheid niet voorhanden is, dan bouwen de Californische projectontwikkelaars iets volstrekt nieuws dat erg lijkt op het centrum van een oude,

Europese stad: de beroemde Universal City Walk. Dit ontwerp van Jon Jerde is inmiddels nagevolgd in talloze shopping malls in heel de Verenigde Staten. Maar niet op de Arena Boulevard.

Bernard Hulsman is architectuurcriticus van de kunstredactie van het NRC Handelsblad.

*Lang en monotoon met een enkele ster
(Bron: Jacco van Golde).*

